

in.ihned.cz/zahranici

Suchá letní tráva se vlní kolem města před námi. Kolik toho asi pamatuje? Jistě dobře ví, kde jsou zakopány drahocenné poklady, kde jsou poztráceny amulety, kam se zakutálely prsteny. Trávu v těchto místech zdupala hunská vojska, letěly po ní koně s lukostřelci, šlapala po ní tažení Chazarů, krváceli na ní Arabové i Peršané, pokryli ji nesčetní mrtví ve středověkých bitvách. Ale tráva vzešla každého jara znovu jako zelený prapor života.

V Derbentu je v létě vedro a Kaspik vlní se u suchých, vyprahlých břehů nepřináší znatelné osvěžení. Moře není chvilku klidné. Obrovské zelené vlny narážejí na skalnaté dno a v divokých vírech se valí na písčité břeh. Jeho olovnatá hladina se ztrácí v oparu na východě, odtud až sem vanou peklým dechem středoasijské pouště.

Město Sedmi bran

Město Sedmi Bran, jak se Derbentu přezdívalo, leží na jižním okraji Dagestánu. Bylo založeno již o sto let dříve než Kartágo a o něco dříve než Řím. Půdorysem se podobá velké závoře zbudované mezi vrcholky kavkazského předhůří a břehy Kaspického moře. V minulosti jeho hradby uzavíraly starou obchodní cestu vedoucí podél moře. V době panování Sasánovců zde byla postavena pevnost.

Od těch dob byl Derbent mnohokrát dobýván, měnil majitele i svou tvář. Původní hliněné valy vystřídaly během staletí masivní kamenné hradby. Dominantou města se stala rozlehlá citadela na vrcholu kopce nad městem. Pevnost se jmenuje Naryn-kala, což zní poněkud absurdně, poněvadž rozhodně není *naryn*, tedy malá. Je obrovská. Pět Karlštejnů na jednom kopci. Několikanásobné hradby. Ještě donedávna se od ní táhly až na mořské pobřeží široké pevné zdi. Ty se později v dolní části rozpadly, ztratily svou funkci a domy tohoto jedinečného města se začaly rozrůstat i za někdejší nepřekonatelnou hranici.

Dagestánský Derbent

FOTO: LUMIR PECOLD

Ještě před pár hodinami se nám slovo Derbent zdálo vzdušné, vonící orientem, ale jako by s roztěkanými obrysy obrazu vytvořeného fatou morgánou. Teď se díváme z jeho hradeb a pod námi leží kamenná historie omývaná mořem. Kaspik je nevypočitatelný nejen svými bouřemi, ale také kolísáním hladiny. Celá rozsáhlá území, po staletí vysoko nad hladinou, byla v několika málo letech zaplavena i se vším, co bylo na nich zbudováno. Italský zeměpisec Mariano Sanuto napsal: „Kaspické moře rok co rok stoupá o šířku dlaně a mnohá dobrá města byla již zničena.“ To bylo roku 1320. A ruský kupec Fjodor psal v roce 1623: „Derbent je město kamenné... jedním koncem se opírá o hory a druhým stojí

v moři. A vypráví se, že v moři zmizelo již třicet věží...“ V mořských vlnách Kaspického moře zmizela také kdysi jen legendární, ale dnes už prokázaná Chazarská říše. Chazarie se stala kaspickou Atlantidou a Derbent byl pravděpodobně její vstupní branou.

Tisíc náhrobků

U bazaru ve stínu starých zdí posedávají hloučky staříků. Dědci kouří a většinou mlčí. Tady končí obydlí Derbent a dál už pokračuje jen město – muzeum. Schodištěm se vydáváme do citadely staré derbentské pevnosti.

Procházíme kolem hradeb kdysi výstavné a nedobytné pevnosti Naryn-kala, kolem bašt a bran, které svým počtem daly městu jméno. Ob-

rovské kamenné desky sasánovských zdí zůstávají po staletí nehnuté na svých místech, aniž byly spojeny jen kapkou malty. Z úzkých uliček, které přiléhají těsně k hradbám, vane dech dávné historie.

Vysoká, železem pobitá vrata pevnosti jsou otevřena do kořán. Za nimi mauzoleum, lázně, harém, strážnice – jak tady asi bývalo rušno. Dnes je tu ticho. Střilnami vidíme hory i moře, na svahu pod citadelou také fantastický hrbitov s tisíci náhrobky.

Neskutečně působí tento les kamenných stél. Téměř každý náhrobek je světytým uměleckým dílem. U některých už bohatý ornament i nápis setřel čas, jiné ale září bělostí a barvami. ●

LUMIR PECOLD

INFORMACE

Na seznam Světového dědictví UNESCO byl Derbent zapísán v roce 2003. Z hlavního města ruské autonomní republiky Dagestánu – Machačkaly – je to do Derbentu 125 km. Mezi Machačkalou a Derbentem funguje jak autobusové, tak železniční spojení. Kompletní Seznam světového dědictví UNESCO v češtině: www.ingema.net